

לק"י י"ג אדר התשפ"א בשל"ב

הסכמה

חזיתי איש מהיר במלאכתו מלאכת הקודש, כש"ת הרה"ג ראובן יוסף מיארה שליט"א, חובר חברים מחוכם, וכעת איתן מושבו בעיר אלעד ת"ו שוקד על התורה ועל העבודה, ראו הביא לנו ספר אמרי שפר נקוב בשם שיעורי אכילה במשקל לברר הדק היטב אודות שיעורי תורה אם הם בנפת, או במשקל כפי שנהגו גדולי הספרדים בדורות האחרונים, והוא נתן נפשו ולבו לשבת על מדוכה זו לארכה ולרחבה לחזור הדברים כשמלה כיד ה' הטובה עליו, ומלאכה גדולה שיש בה חכמה עשה, לן בעמקה של הלכה, לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, ודא ברכתא.

ואני הקטן למרות שהפציר בי הרב המחבר שליט"א, ביחד עם ראש הכולל הרב הגאון שמעון ללוש שליט"א, להיכנס לעובי הקורה, לא יכולתי להכניס ראשי הקטון תוך העניינים שהם דקים, לשדד בהם עמקים, מרוב חבילי טרדי"ן שאנו בהם עסוקים.

א] אך פטור בלא כלום אי אפשר, לכן אבוא לחיבת הקודש, להעיר קצת במאי דשקיל וטרי עם הרהמ"ח (הרב המחבר) ספר ואת הנחלים ארנון שליט"א לגבי לשון הרמב"ם בפירוש המשנה פ"ב דעוקצין מ"ט עלי בצלים ובני בצלים אם יש בהן ריר משתערין בכמות שהן, שכתב, ראיתי בפירוש המשניות בעוקצין (הוצאת קאפח, וכן במשניות עם מקור בערבי, וכן העתיק בספר ברכת ה', וכן ראיתי בעוד כמה ספרים שהעתיקו כן) שכתב בזה הלשון "ואותו הדבר הצומח נקרא בני בצלים, אמר שאם היה ריר בתוך אותן חללים הרי אלו משתערין כמות שהוא עם חללן להשלים שיעור כביצה". (וזהו הגירסא הנראית לכאורה יותר נכונה. שהגירסא המובאת בפירוש המשניות שבידנו "כמו שהן מן החלל" אין לה הבנה מה בא להשמיענו, הרי כבר כתב לנו שהריר נמצא בחלל, היה לו לקצר ולומר "כמות שהן להשלים לשיעור כביצה"). והנה מהו הלשון "עם חללן" היה לו לכתוב הרי אלו משלימים לשיעור כביצה, מהו "מצטרפים עם חללן". ואם רצה לומר שמצטרפים עם עלי הבצלים, א"כ מהו חללן (שהוא חלל אויר), היה לו לומר עם עלי הבצלים. אלא נראה דכוונתו שאף בכה"ג שיש ריר, מ"מ יש חללים קטנים (שאינן הריר ממלא את כל הקנה לגמרי) בזה מצטרפים הריר עם חללן לשיעור ביצה. ולכאורה לפי גירסא זו שפיר הרמב"ם מפרש כפירוש רב האי גאון (שדבריו כדברי קבלה) והרא"ש שבפת ספוגנית יש נקבים נקבים חללים כמו שציינתם, עכ"ל.

וכת"ר השיב עליו בזה"ל, נראה שיש לפרש באופן פשוט את דברי הרמב"ם דהוא קאי כלפי המבנה של העלי בצלים שהוא הרי חלל, אלא שהתוכן הפנימי שלו ממולא בריר ונוזלים, וע"ז אמר הרמב"ם שאפי' שכלפי הבצל יש כאן חלל, (היינו שחסר כאן חלק מהבצל עצמו), מ"מ כיון שבתוכן הפנימי הם ממולאים בנוזלים א"כ משתערים "עם חללם" (הנראה כלפי חוץ) וכו' עכ"ל.

לק"ו

וכיון שיש לי בעזרתו יתברך קצת יד ורגל בהבנת לשון המקור שכ' הרמב"ם עצמו, נלע"ד שהמעתיקים שתרגמו לשון הרמב"ם, כולם לא דקו בזה כולי האי. כולל ההוצאה החדשה של מכון המאור. ואמנם המתרגם הראשון שכתב "מן" החלל, לא בדה זאת מליבו אלא תפס לשון המקור, אבל כולם וגם הוא דילגו משוםמה תיבה אחת, אולי חשבוה שפתיתר שאין לה מקום בלשה"ק. אבל מתוך שאַתם נכנסתם לדייק בכוונת הרמב"ם, השתדלתי להעמיק בזה, ויוצא שאותה תיבה שינתה לגמרי את ההבנה. והמתרגמים מתוך לחצים שונים בעבודתם איך להעביר מלשון ללשון, מצוי שסוטים שלא מדעת מכוונת המחבר. ועכ"פ כאשר צריך לדקדק ולהעמיק, אין ברירה אלא למי שמבין את לשון המקור עצמו, לראות אם יפוננו הדיוקים והפרטים שמייחסים למחבר.

קנצי למלין, המקור בל"ע (בלשון ערב) כך הוא, אן אדא כאנת אללעאביה פי דאכל תלך אלתגויפאת, פאנהא תקדר עלי מא הי מן אלתגויף ליכמל שיעור כביצה, ע"כ. וזה תרגומו, אם היתה "אללעאביה" – הכוונה לריר, ובלשון ערב היא מתפנית בלשון נקבה, ונמצא שבלשה"ק זה "הרירית" – בתוך אותן החללים, היא משתערת כמו שהיא עליו מן החלל, שיושלם שיעור כביצה ע"כ. הם דילגו מלתרגם תיבת עליה, שבלשה"ק היינו עליו. וגם התאימו ושינו ללשון המשנה הרי אלו משתערין וכו' בלשון רבים, ונמצא דקאי כלפי הבצלים. אבל לפי לשונו במקור, חוזר על הרירית, שהיא משתערת כמו שהיא עליו, ונראה דר"ל משערים רק אותה, כפי שהוא על החלל. מובן מזה שהרירית אינה ממלאה כל החלל, ולכן מדגיש הרמב"ם לשער רק בה עצמה.

וזה מדויק גם מלשונו לעיל מינה, דנקט שהרירית בתוך אותן החללים, ובמקורו בל"ע דאכל, ואפשר לתרגם גם בפנים אותן החללים. עכ"פ מדלא כתב שהיא במקום אותן החללים, מובן שנשאר שם קצת ריק, דו"ק והבן. נמצא שזה פירוש חדש, לא כמו שהבנתם שניכם. ויוצא לפי זה שאין הרמב"ם מחשיב את החלל בכלל השיעור, אלא את הריר בלבד, וזה כדברייך.

ב] מלבד זה אבוא העי"ר אודות מ"ש כת"ר שדברי הראש"ל"צ (תעתיק 12 שורות) בדעת אביו מרן זיע"א עכ"ל.

וכוונת הרה"ג שליט"א למה שכתבנו, במכתב לת"ח במשנתו של מרן בהאי לישנא, שבאמת נראה ללא שום זילזול בשום חכם, שברור שדברי מרן הראש"ל שליט"א יותר נאמנים עלינו בדעת אביו מרן זיע"א יותר מכל חכם אחר, מאחר וכל עסקו של מרן הראש"ל שליט"א הוא רק בדעת אביו מרן זיע"א וע"ז מוסר נפשו בכל כוחותיו, ומתאמץ להבין וליישב דבריו, ורק על פיו יישק דבר, א"כ אנו אומרים בפה מלא שהוא יותר יורד לדקדק בדבריו ולהגיע לחקר האמת בדעתו, משא"כ חכמים אחרים אף שהם גם בקיאים בתורתו מ"מ הרי אין הם מוסרים נפשם לפסקיו ולדרכו של מרן זיע"א, ואף לא נמנעים מלחלוק עליו, וא"כ יש לנו לומר שהם

יצחק רצאבי ♦ ITZCHAK RETZABI

ראש ביהמ"ד בית הוראה ומכון פעולת צדיק

וראש מוסדות יד מהרי"ץ בני ברק

מח"ס שלחן ערוך המקוצר ח"ח

פסקי מהרי"ץ ו"ח, שו"ת עולת יצחק ג"ח, ועוד

לק"י

לא תמיד דקדקו בדבריו, ופעמים שהיה נראה להם שכן דעתו של מרן, או שענה להם רק לגופו של עניין ואי"ז עניין להוראה לרבים, ובכו"ז פירסמו דעתו, וד"ז למדנו ממה שאמרו מעי"ז על המגיד משנה שבד"כ דבריו נאמנים עלינו בדברי הרמב"ם יותר משאר פוסקים, וכמ"ש הרדב"ז (תשובה אלף תד ואלף תעז) שהוא מפני "שנתן אל לבו לפרש דברי הרמב"ם, ועבר על כולו, והיה סדור לפניו וברור כשלחן ערוך, ודקדק בדבריו ככל הצורך", ע"ש. וא"א אף אנו נאמר כן לגבי מרן הראש"ל שליט"א בדעת אביו מרן זיע"א, ע"כ. המחבר.]

אבל הרי מצינו כי יש שהרב המגיד מכריע דלא כהרמב"ם, כנודע למעיינים. ולא עוד אלא אפילו שאין על הרמב"ם שום קושיא, ולא נסתר מהגמרא, ואדרבה דבריו מתקבלים יותר, עם כל זה אשכחן דנקט הל' למעשה שלא כדבריו, כגון בפיי"א מאיסו"ב הלי"א שלד' הרמב"ם שם אין חומרא דר' זירא נוהגת בכתמים לשבת ז' נקיים אא"כ כשיש בשיעור הכתם כדי לחוש לנידות, וכתב הה"מ שם שנראין דבריו, אלא שהרמב"ן והרשב"א מצריכים ז"נ (הכוונה שבעה נקיים. המחבר) בכל כתם, וסיים, שכן ראוי להורות ולהחמיר יעו"ש, ועיין שדי חמד כללי הפוסקים סימן ז'. ש"מ כי אין זו בחינה מוכרחת, יען שהתורה אמת כתיב בה, ואין לערב נגיעה. והלא ידוע שהטור בנו של הרא"ש חלק עליו בכמה דינים. וכיו"ב תלמידי הגר"א חלקו עליו, כגון שתראה בשו"ת משכנות יעקב (מקרלין). וכהנה וכהנה, אם תבקשנה ככסף, וכמטמונים תחפשנה.

ואחתום בברכת הנהנין שלאחריה, כי ראוי והגון חיבורו לעלות על שלחן מלכים, ישוטטו בו רבים ותרבה הדעת, יפוצו מעינותיו חוצה, וחפץ י"י בידו יצלה.

ביקרא דאורייתא

הצב"י יצחק בכמהר"נ רצאבי יצ"ו

